

An overhead photograph of four children sitting on a paved surface, engaged in drawing with colorful chalk. The children are arranged in a loose circle. One child in a yellow shirt is at the top, drawing a blue circle. A child in a red shirt and blue overalls is on the left, drawing a pink shape. A child in a purple shirt and blue overalls is at the bottom, drawing a blue shape. A child in a pink shirt and blue overalls is on the right, drawing a pink shape. The pavement is covered with various colorful chalk drawings, including circles, lines, and abstract shapes in shades of blue, pink, yellow, and purple.

Välkommen till dialog och konferens
om barns och ungas delaktighet!
Start kl. 9!

Sluta vuxengissa!

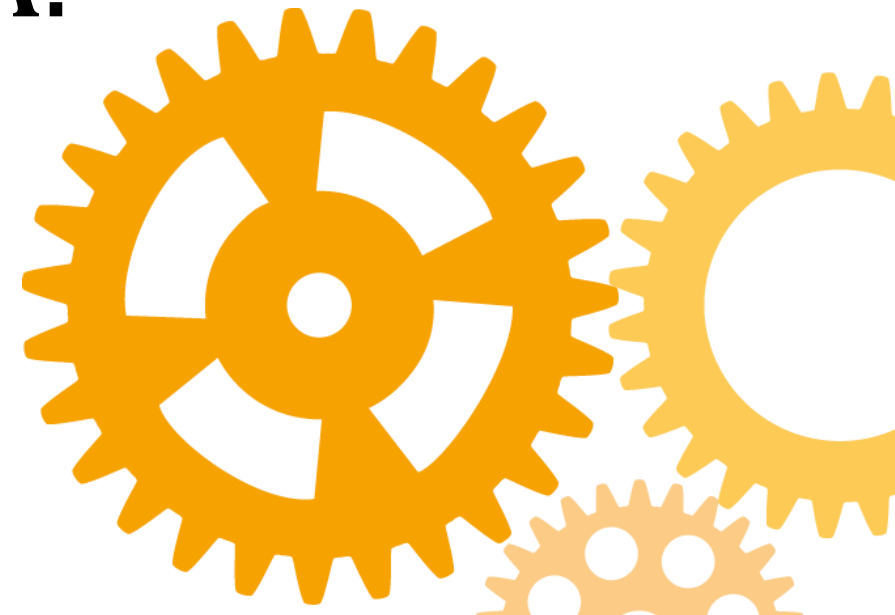
Spridningskonferens och dialog 31 mars 2023

gällande Tillämpningsanvisningar i Göteborgsområdet för Överenskommelse om samverkan för barns och ungas hälsa

VÄLKOMNA!

Dokumentation från gruppdialogerna och Menti-svar från konferensen inkluderas i detta bildspel!

www.vardsamverkan.se/goteborgsomradet

Konferens och dialog för att sprida Tillämpningsanvisningar om samverkan för barns och ungas hälsa

- Syftet – varför samlas vi idag?
- Vilka är inbjudna och vilka är här?

Agenda fredag 31 mars kl. 9-12

”Sluta vuxengissa!”

- **Inledning**
 - Alex Hirschi, ordförande i Temagrupp barn och unga
- **Tillämpningsanvisningar gällande samverkan för barns och ungas hälsa i Göteborgsområdet – avsnitt Delaktighet**
 - Lena Ekeroth, processledare i Temagrupp barn och unga och Frida Palm, utvecklingsledare samverkan för barns och ungas hälsa
- **Delaktighet utifrån barnens perspektiv**
 - Johanna Azar från Maskrosbarn och Annika Lindström från Autism- och Asbergerförbundet
- **Dialog**
 - Hur kan du använda det du har hört idag? Har du några egna tips?
- **Återkoppling av dialog**
- **Utcheckning och avslutning**

Kommun och sjukvård – samverkan i Göteborgsområdet

Kommun
och sjukvård
Samverkan i Göteborgsområdet

Göteborgsområdet = Partille, Härryda, Mölndal, Göteborg, Öckerö och Västra Götalandsregionen

UTJÄMNA SKILLNADER I HÄLSA

Politisk nivå

Politiskt samråd

Politiskt presidium, beredning

Strategisk
övergripande nivå

Ledningsgrupp för samverkan, LGS

Beredningsgrupp

Utvecklingsgrupp SAMSA

Samverkanskontoret

Processororienterade
temagrupper

Temagrupp
Barn och unga

Temagrupp
Mitt i livet

Temagrupp
Psykiatri

Temagrupp
Äldre

Lokal
samverkan

NOSAM

(Närområdessamverkan)

Finns i varje stadsområde/kommun i Göteborgsområdet:

Barn och unga

Mitt i livet

Psykiatri

Äldre

Lokal
samverkansgrupp
barn och unga

www.vardsamverkan.se/goteborgsomradet

Lite historik...

Västbus har gått före!

- Väl känt
- Uppbyggd samverkansstruktur
- Inkluderat SIP för barn och unga

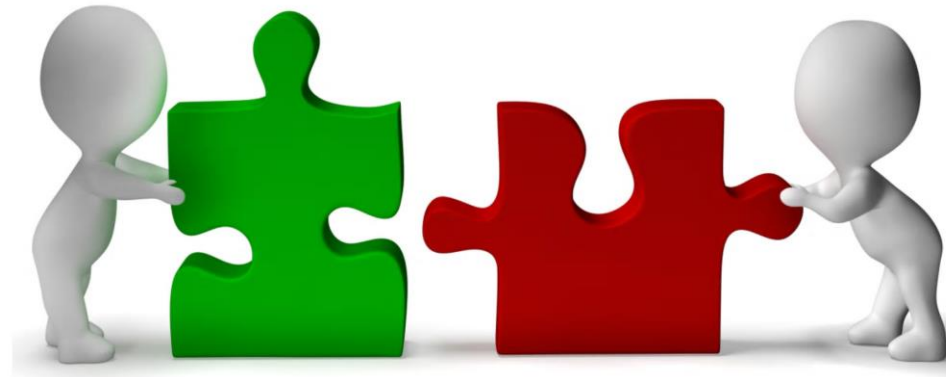

Samverkan för barns och ungas hälsa

Överenskommelse mellan
Västra Götalands kommuner
och Västra Götalandsregionen

Gäller från och med 2021-01-01

Samverkan för barns och ungas hälsa
+ Riktlinje för SIP

20

**Riktlinje
för Samordnad
individuell plan**
för kommunerna i
Västra Götaland och
Västra Götalandsregionen

2020–2023

23

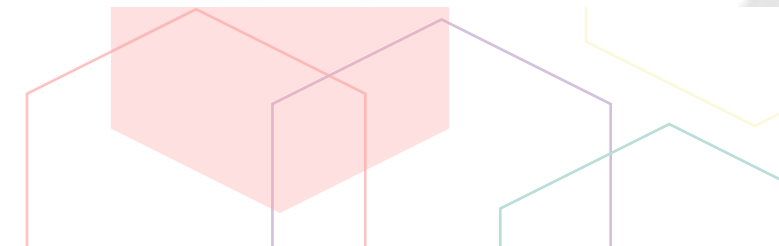
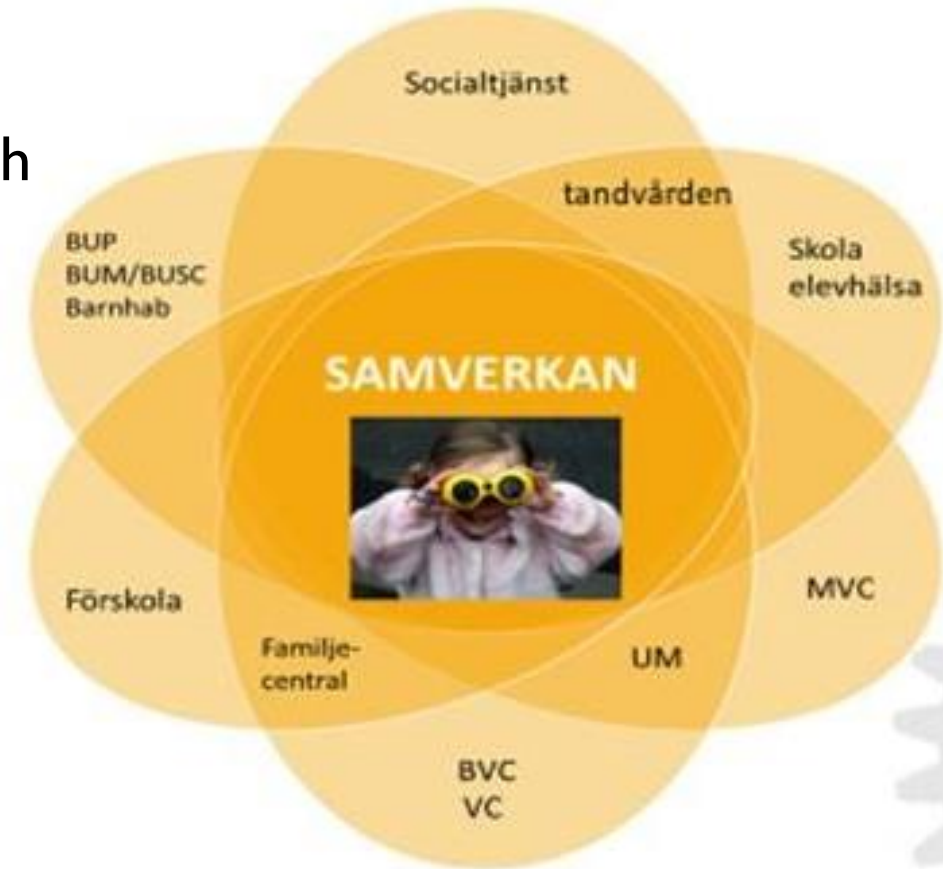
[Länk: Överenskommelse samverkan barns och ungas hälsa](#)

[Länk: Riktlinje för SIP](#)

Överenskommelsen om samverkan för barns och ungas hälsa

Alla barn och unga 0-20 år som behöver samordnade insatser och tvärprofessionell kompetens från olika verksamheter inom Västra Götalandsregionen (VGR) och kommunerna.

Tydliggör: skola/förskolans roll som likställd samverkanspart

Utgångspunkten: Barnkonventionen

Barnkonventionens fyra grundprinciper

**INGEN FÅR
DISKRIMINERAS**

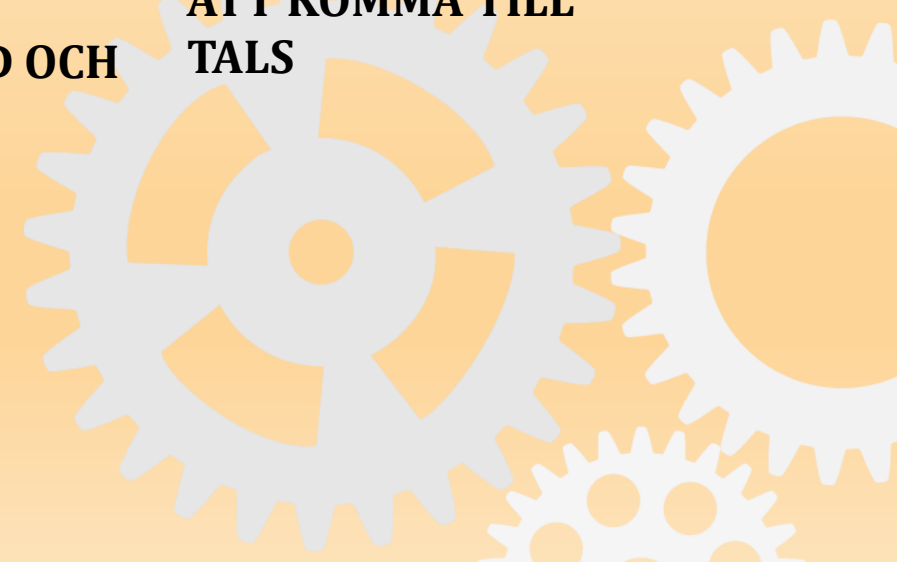
**BARNETS
BÄSTA**

**BARNETS RÄTT
TILL LIV,
ÖVERLEVNAD OCH
UTVECKLING**

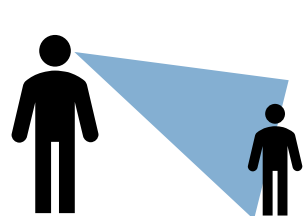

**BARNENS RÄTT
ATT KOMMA TILL
TALS**

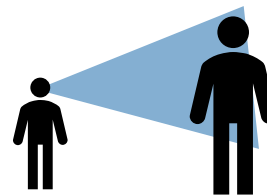

Definitioner

Barnets
bästa

Barnperspektiv
Vuxens perspektiv
på barn, samhällets
syn på barn

Barnets perspektiv
Det individuella barnets
perspektiv, delaktigheten

Barnrättsperspektiv
Att se på en fråga utifrån
de rättigheter barnet har
enligt barnkonventionen

Vad betyder det att Barnkonventionen är lag i Sverige?

- Barn får en starkare rättslig ställning.
- Företräde förordningar, föreskrifter och lagar.
- Bestämmelser i föräldrabalken, utlänningslagen, skollagen, lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade och socialtjänstlagen, ska tolkas utifrån konventionen i dess helhet.
- Tillämpas vid granskning och inspektion.
- Tydligare åtgärder och barnperspektiv i beslut som rör barn.
- Stor betydelse för barn i utsatta situationer.

Sen ligger det på oss vuxna hur stor påverkan den får:

- om vi fortsätter läsa och lära oss om Barnkonventionen, tar den på allvar och förändrar strukturer utifrån vilket tolkningsstöd som finns blir skillnaden enorm!

Om vi vuxna fortsätter som innan får inte lagen den effekten vi vill ha. Våga låta den påverka oss!

Att arbeta enligt lagen om Barnkonventionen

- Barnkonventionens barnsyn
 - ingen personlig tolkning
- Ett rättighetsbaserat arbete
- Strategier för genomförandet
- Utbildning krävs

[Barnkonventionen – från teori till praktik](#)

Motstånd som kreativ tillgång

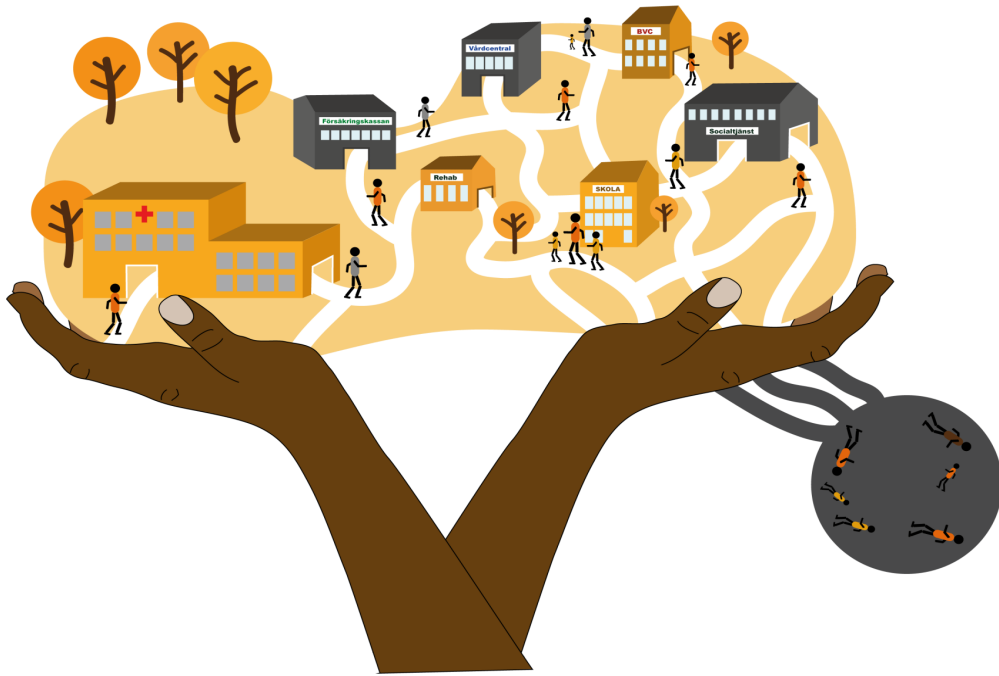
Alla sanningar går igenom tre stadier:

1. Först blir de förlöjligade
2. Sedan blir de våldsamt motarbetade
3. Slutligen blir de accepterade som alldeles självklara

Arthur Schopenhauer

Tillämpningsanvisningar i Göteborgsområdet för överenskommelsen om samverkan kring barns och ungas hälsa

- **Utgångspunkt, riktning och fokus** för samverkansarbetet för barn och unga i Göteborgsområdet
- **Barnkonventionen** styr samverkan
- **Målet** är att intentionerna ska **verkställas nära barnen.**

Tillämpningsanvisningar för samverkan kring barn och unga i Göteborgsområdet

Tillämpningsanvisningarna följer **uppdrag** definierade i Överenskommelsen om samverkan för barns och ungas hälsa, genom **färgkodade avsnitt**:

- 1. Struktur för samverkan** – uppdragsbeskrivning för samverkansgrupper, uppdrag om att samverka på individnivå enligt SIP-riktlinjen.
- 2. Tidiga insatser** – uppdrag om att utveckla arbetet med tidiga insatser, inkluderat familjecentrerat arbetssätt.
- 3. Delaktighet** – uppdrag om att utveckla arbetet med att låta barn bli delaktiga ur ett barnrättsperspektiv.
- 4. Samverkan för barn och unga placerade i samhällsvård** – uppdrag för utsedda verksamheter om att säkra hälso-och sjukvård, tandvård och skolgång för målgruppen.

Gemensamma utvecklingsområden anges. Sist finns **begreppslista** och **länklista**.

Delaktighet

uppdrag om att utveckla arbetet med att låta barn bli delaktiga ur ett barnrättsperspektiv

INNEHÅLL

INLEDNING.....

STRUKTUR FÖR SAMVERKAN

Ledningsstruktur för samverkan i Göteborgsområdet

Representation och mandat.....

Ansvar för deltagare

Brukarinflytande.....

Uppdrag för Temagrupp barn och unga, NOSAM barn och unga samt Lokal Samverkansgrupp barn och unga (f.d. lokal Västbusgrupp).....

Struktur för individsamverkan – Samordnad Individuell Plan, SIP

SIP som verktyg i samverkan på individnivå.....

Delaktigheten är central i verktyget SIP.....

TIDIGA INSATSER.....

Tidiga, samordnade insatser ska motverka ohälsa senare i livet

Fånga upp tidigt och stötta.....

Familjecentrerat arbetssätt, FCA.....

Ta professionell oro på allvar

DELAKTIGHET

Delaktighet främjar hälsa och självständighet.....

Delaktighet kräver ett rättighetsperspektiv och ett rättighetsbaserat arbetssätt.....

Det handlar om makt.....

Delaktighet hos barn och unga

BARN OCH UNGA PLACERADE I SAMHÄLLSVÅRD.....

En utsatt målgrupp.....

Hälsoundersökningar

SAMMA UTVECKLINGSMOMENTEN

SAMSA, SIP på sjukhus, Barn som pl

Avsnitt: Delaktighet

DELAKTIGHET

Uppdrag i ÖK barn och unga: *Barnet, den unge, och i förekommande fall, vårdnadshavare, ska i möjligaste mån ges tillfälle att påverka stöd- och vårdinsatserna.*

Delaktighet främjar hälsa och självständighet

Insatser och behandling förutsätter barns och ungas delaktighet för att ge önskad effekt. Grundläggande är att vi avsätter tid för delaktighet. Patientlagen liksom det personcenterade arbetssättet betonar delaktighet för den det gäller och delaktighet är ett fokusområde i [Handlingsplan psykisk hälsa i Västra Götaland](#). Den statliga utredningen [Börja med barnen! Sammanhållen god och nära vård för barn och unga](#) lyfter fram delaktigheten hos barn.

Barnen själva berättar om fördelar med delaktighet i [Lyssna på oss!](#)

- Delaktighet främjar hälsa, självständighet och frigörelse. Barns och ungas delaktighet gynnar också verksamheten och personalen.
- Delaktighet kan öka självuppskattningen och ge en positiv självbild vilket ger goda förutsättningar att klara utmaningar i livet.
- Barn som ges möjlighet att vara delaktiga blir mer motiverade och intresserade i vardagliga situationer och får därmed en högre kontroll över sitt liv.
- Genom att vara delaktig blir barn skickligare i att kommunicera, prioritera och formulera sina behov, det vill säga att uttrycka och visa sitt perspektiv.

Delaktighet kräver ett rättighetsperspektiv och ett rättighetsbaserat arbetssätt

Samverkan och insatser enligt ÖK barn och unga ska utgå från barnrättsperspektivet. För ett rättighetsbaserat synsätt krävs kunskap i [Barnkonventionen](#), som nu är svensk lag. Barnrättsperspektivet uttrycker en skyldighet att genom lämpliga åtgärder förverkliga barnets mänskliga rättigheter och barnets bästa så som de är formulerade i barnkonventionen. Både enskilda medarbetare och verksamheter behöver ha strategier för att uppnå ett rättighetsbaserat arbetssätt som genomsyrar arbetet. Temagrupp barn och unga anser det lämpligt att alla verksamheter som möter barn och unga genomgår utbildning i barnkonventionen, exempelvis [Barnkonventionen - från teori till praktik](#) - en utbildning riktad till både kommun och region, designad för att genomföras gemensamt på APT och liknande.

För att tydliggöra rättighetsperspektivet i det vardagliga arbetet är språket viktigt. Genom att använda begrepp som *rättighetsbärare* (de människor som våra verksamheter är till för) och *skyldighetsbärare* (de som ansvarar för att rättighetsbärare får sina mänskliga rättigheter tillgodosedda.) hjälper språket oss att arbeta rättighetsbaserat.

- 5 steg i rätt riktning - vägledning för människorättsbaserat arbete

14

Det handlar om makt

Begreppen *rättighetsbärare* och *skyldighetsbärare* tydliggör att det finns maktordningar mellan professionen och den det gäller, innehållande både makt, ansvar och rättigheter.

Att arbeta människorättsbaserat innebär att en maktförskjutning av traditionella hierarkier sker, och vågskalet tippas åt andra hållet. Detta kan vara utmanande för skyldighetsbärare, och även kännas ovanligt för rättighetsbärare. När maktordningar påverkas kan motstånd uppkomma. Obalans i maktförhållandet är kärnan för att kunna arbeta med delaktighet och något vi ständigt behöver vara medvetna om. Alla insatser som görs för barn och unga ska öka deras egenmakt, det vill säga barnets känsla av att ha makt över sin situation. Vi behöver ha tillit till människans egen förmåga och resurser.

Makt behöver även problematiseras mellan skyldighetsbärare och mellan verksamheter som samverkar för barns och ungas hälsa. Vilka maktskillnader finns, vad får det för konsekvenser - hur agerar vi på detta förhållande? Hur agerar skyldighetsbärare med mer makt och vad krävs för att nå en större jämlikhet och högre delaktighet? De professioner som har mindre makt är ofta de som arbetar närmast brukarna, hur påverkar detta förutsättningarna för delaktighet hos såväl barn som professionella? Hur pratar vi om dessa maktordningar med varandra?

Delaktighet för barn och unga

Delaktighet hos omyndiga barn kräver att vi involverar vårdnadshavare, som genom 11 § Föräldrabalken har rätt och skyldighet att bestämma i frågor som rör barnet. Barnen är beroende av sina föräldrar för att kunna vara delaktiga. Vi ska därför stärka vårdnadshavares delaktighet då det är ett medel för att nå målet: barnets delaktighet.

Vårdnadshavaren ska i takt med barnets stigande ålder och utveckling ta allt större hänsyn till barnets synpunkter och önskemål. Vi ska arbeta enligt ett *familjecentrat arbetssätt* där alla insatser har sin utgångspunkt i hela familjen och deras levnadsvillkor. Barnet ses som en kompetent och resursstark individ och samtidigt sårbar och i behov av skydd. Familjecentrat arbetssätt beskrivs mer under kapitel *Tidiga insatser*. Ha i beaktande att delaktighet också kan innebära en belastning för familjer. Avlasta genom SIP-verktyget.

Säkra barnets röst! Barns och ungas delaktighet behöver stärkas i förhållande till vuxna. Håll fokus på barnet hela vägen och att vuxnas intressen inte tar över efter hand. Använd stödperson för familjer och barn i mötesituationer vid behov. Skapa tillit och förtroende genom relationsskapande arbete, vilket kräver tid. Tillgängligheten för barn och unga samt vårdnadshavare med funktionsnedsättning är avgörande för delaktighet.

Prata med barnet, fråga kontinuerligt exempelvis:

- ✓ Vad är viktigt för dig? Hur tycker du att det går?
- ✓ Vem på skolan-förskolan känner dig bäst? Vem kan vi prata med?
- ✓ Hur tycker du att det fungerar? Är vi på rätt väg?

Vi som är yngre tänker på ett annat sätt än de som är äldre. Det kan handla om vilken hjälp man behöver och vilken hjälp som är överflödig.

15

Det är hjälpsamt att fråga: Vad skapar känsla av delaktighet hos mig själv? Vad är delaktighet för mig, vad gjorde mig delaktig i den här situationen? Utgå från det när du möter andra.

Det kan finnas en farhåga hos professionella för att inbjuda till delaktighet: Kommer det orimliga av, kommer vi kunna erbjuda allt som önskas? Liknande oro kan finnas gentemot andra rksamheters förväntningar då vi möts i samverkan runt barn och unga.

Lyssna in:

Delaktighet är inte detsamma som att helt styra vad som ska göras. Skyldighetsbärare måste dock ställa frågan till rättighetsbärare och lyssna in svaret. Vårdera rättighetsbärarens expertis om sin person och situation lika högt som professionens expertis i sak. Det kanske inte blir exakt som barnet eller vårdnadshavare önskar - men om alla lyssnar och vi kan prata med varandra, så ökar tilliten och vi kommer lättare vidare vad det än gäller.

Var tydliga:

Vad kan vi uppnå? Tydliggör om vi inte kan leva upp till önskemålen, beskriv vad vi kan hjälpa till med och samverka med andra verksamheter för att guida familjen rätt med sina frågor. Tydliggör vad som krävs av barnet och vårdnadshavare själva för att genomföra exempelvis behandlingen. Insatser och behandling förutsätter barns och ungas delaktighet för att ge önskad effekt. Informera om vilka alternativ som finns.

Delaktighet är inte samma sak som att bestämma. Det är så mycket mer!

Om man ser funktionsnedsättningen som ett problem så blir det automatiskt ett problem. Därför är det bra att ha föräldrar och kompisar som pushar en och ser till att man tror på sig själv.

a länkar till mer delaktighet:

- > [Lyssna på oss!](#)
- i inspirationsbok kring delaktighet för barn och unga från projektet "Egen växtkraft".
- > [Handbok i brukarinflytande](#)

t metodstöd från brukarrörelsen för systematiskt arbete för att stärka inflytandet inom vård h omsorg för personer med psykisk ohälsa (av NSPHIC).

- > [Handbok för barns delaktighet och inflytande](#)

ndboken är framtagen av UNICEF Sverige med syfte att delge teori och praktik för nyfikna sare som vill lära sig mer om värdet av barnets perspektiv.

- > [Metoder för delaktighet](#)

mlad information och utbildningstips på länsgemensamma hemsidan för SIP.

- > [Att samtala med barn. Bedöma barns mognad för delaktighet](#)

cialstyrelsens kunskapsstöd för socialtjänsten, hälso- och sjukvården samt tandvården.

16

Delaktighet främjar hälsa och självständighet

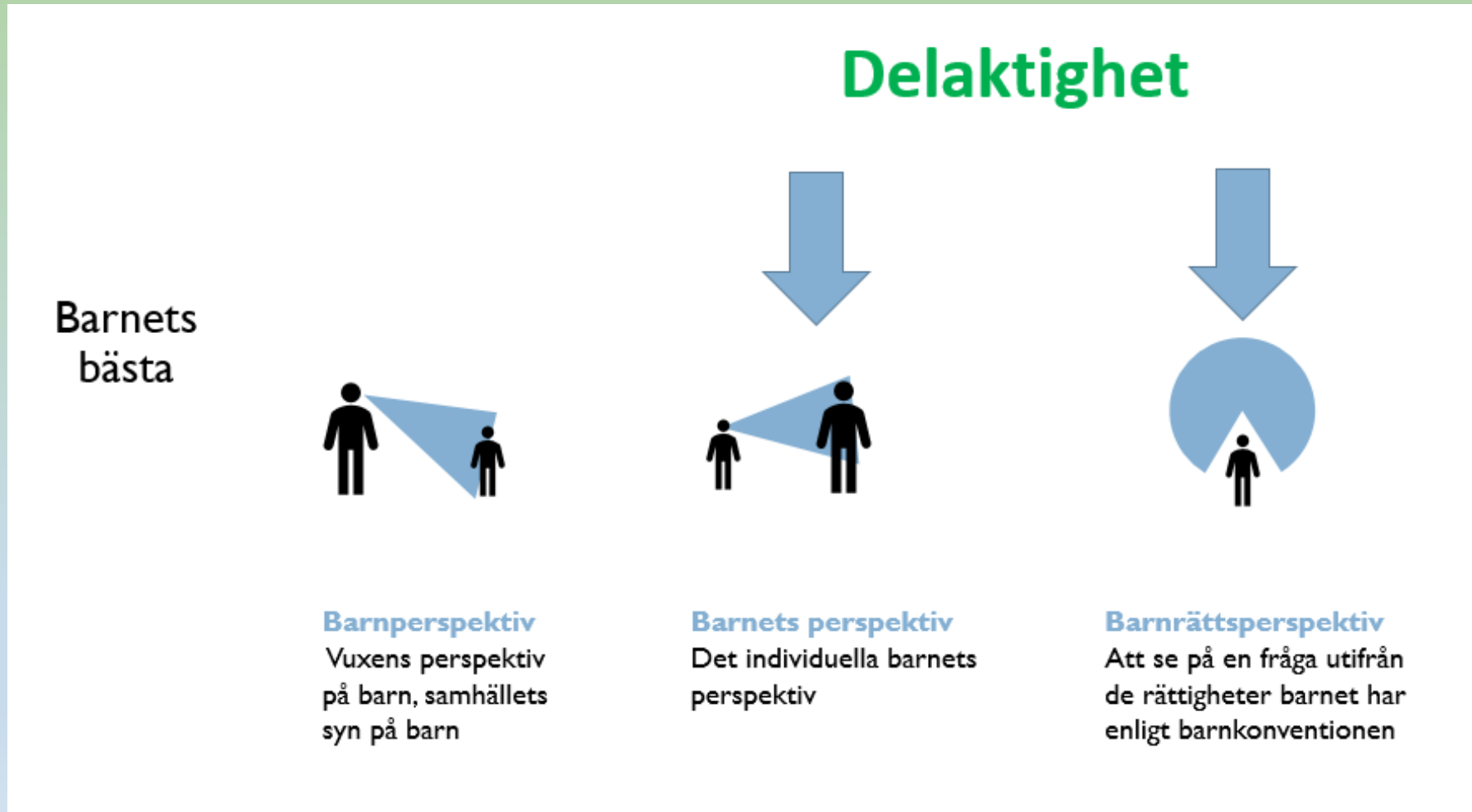
- ✓ Insatser och behandling **förutsätter** barns och ungas delaktighet för att ge **önskad effekt!**
- ✓ Grundläggande är att vi avsätter **tid** för delaktighet.
 - Delaktighet främjar hälsa, självständighet och frigörelse. Barns och ungas delaktighet gynnar också verksamheten och personalen.
 - Delaktighet kan öka självuppskattningen och ge en positiv självbild vilket ger goda förutsättningar att klara utmaningar i livet.
 - Barn som ges möjlighet att vara delaktiga blir mer motiverade och intresserade i vardagliga situationer och får därmed en högre kontroll över sitt liv.
 - Genom att vara delaktig blir barn skickligare i att kommunicera, prioritera och formulera sina behov, det vill säga att uttrycka och visa sitt perspektiv.

Barn kan - mer än vuxna tror!

[Lyssna-på-oss.pdf \(funktionenratt.se\)](https://funktionenratt.se/lyssna-pa-oss.pdf)

Delaktighet kräver ett rättighetsperspektiv...

... och ett rättighetsbaserat arbetssätt

Rättighetsbärare:

Barn och unga från mage till och med 20 år
och deras vårdnadshavare

Skyldighetsbärare:

Alla politiker, chefer och medarbetare i
kommun och region

Det handlar om makt

- Maktordningar - motstånd
- Rättighetsbaserat arbetssätt
- Egenmakt
- Tillit
- Maktskillnader mellan professionella

Vi är där som professionella, barnen som sig själva.

Delaktighet för barn och unga

- Delaktighet hos omyndiga barn kräver att vårdnadshavare involveras
- Familjecentrerat arbetssätt
- Använd SIP-verktyget för att avlasta
- Säkra barnets röst gentemot vuxna: håll fokus på barnet hela vägen
- Tillgänglighet avgörande

Låt alltid barnen få prata först om vad de tycker.
De behöver inte bestämma allt, men man kan sätta ihop idéerna tillsammans.

Barnet

Vårdnads-
havare

Personal

SIP för barn och unga

[Presentationsmaterial från Göteborgsområdets SIP-konferens 2023](#) där denna brukarrevision presenterades!

[Brukarrevision SIP för Barn och Unga - "Att inget bestäms över mitt huvud"](#)

SIP-processen

Delaktighet!

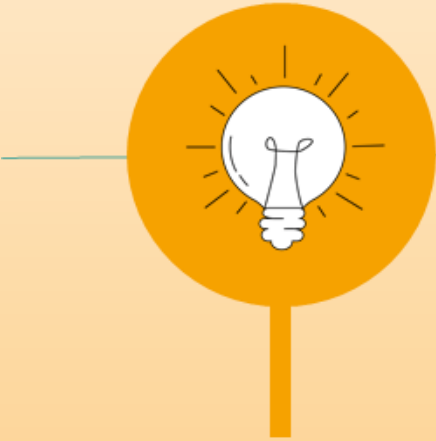
Tidiga insatser

FÖRBERED

SIP-MÖTE

*Hur är det nu?
Hur går vi framåt?*

AVSLUTA

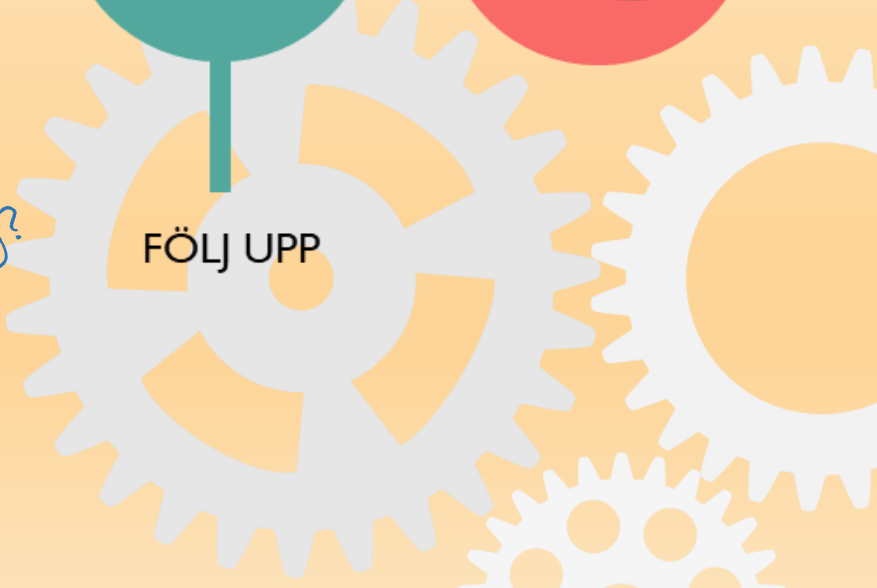
UPPTÄCK BEHOV

KALLA/BJUD IN TILL
SIP-MÖTE

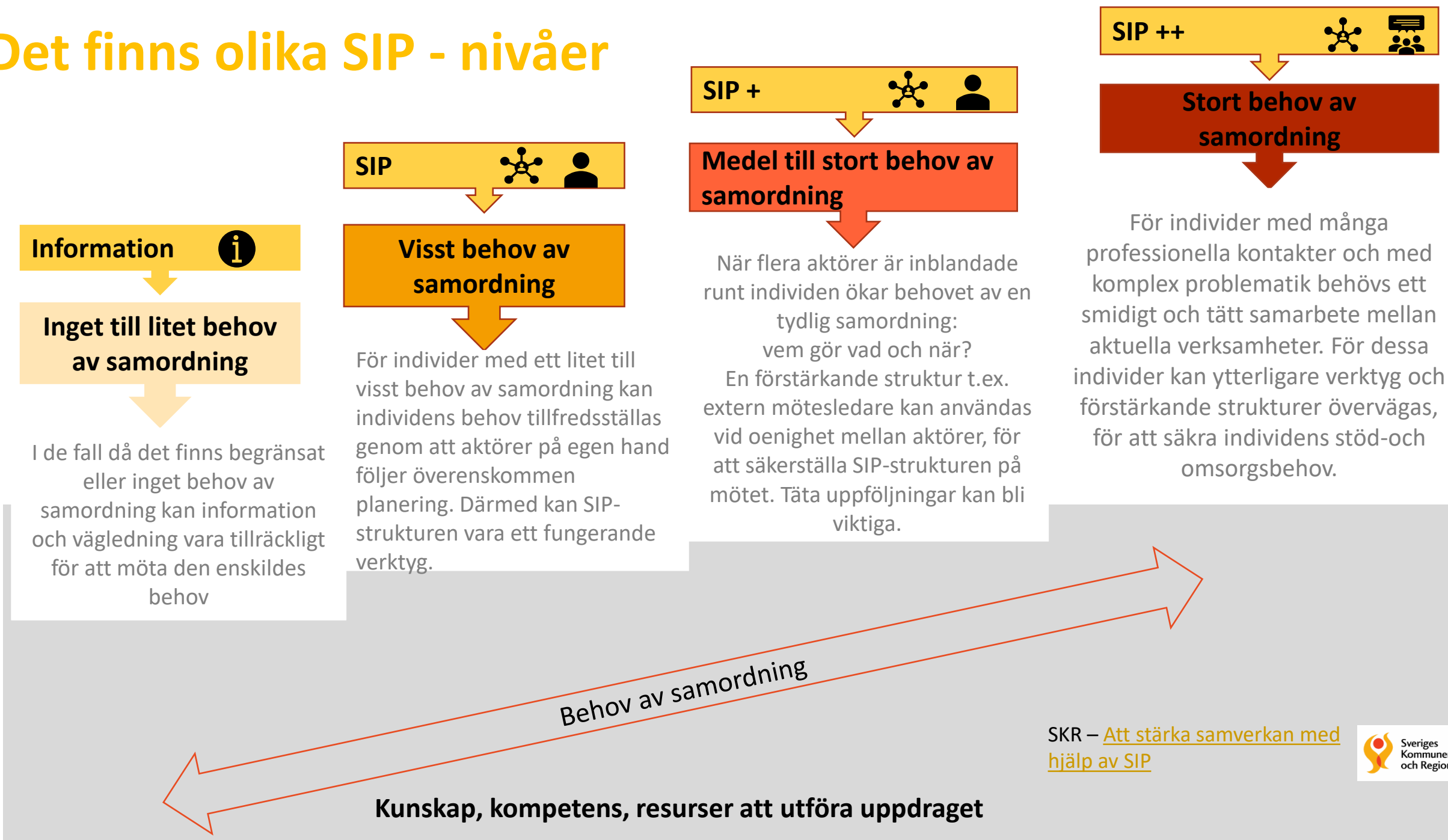
FÖLJ UPP

Samtycke

Vad är viktigt för dig?

Det finns olika SIP - nivåer

Farhågor inför att inbjuda till delaktighet?

- Lyssna in
- Var tydliga

Vi som är yngre tänker på ett annat sätt än de som är äldre.

Det kan handla om vilken hjälp man behöver och vilken hjälp som är överflödigt.

Delaktighet är inte samma sak som att bestämma.

Det är så mycket mer!

Delaktighet på alla nivåer – i alla led

Harry Shiers modell i översättning av projektet *Egen växtkraft*

Översatt artikel:

[Öppningar, möjligheter och skyldigheter. Vägar till delaktighet: - PDF Gratis nedladdning \(docplayer.se\)](#)

sida 10 i [Lyssna-på-oss.pdf \(funktionsratt.se\)](#)

sida 45 i [Unicef-Handbok-2020-barns delaktighet och inflytande webb.pdf \(ctfassets.net\)](#)

Testa

dig själv och din verksamhet

Nivå 5

Barn delar makt och ansvar över beslutsfattande

Nivå 4

Barn involveras i beslutsfattande processer

Nivå 3

Barns åsikter och synpunkter beaktas

Nivå 2

Barn får stöd i att uttrycka sina åsikter och synpunkter

Nivå 1

Barn blir lyssnade till

Vägar till delaktighet:

• öppningar

Är jag som vuxen beredd att dela inflytande och ansvar med barn?

Är jag beredd att låta barn delta i mina beslutsfattande processer?

Är jag beredd att beakta barns åsikter och synpunkter?

Är jag beredd att stödja barn att uttrycka sina åsikter och synpunkter?

Börja här:
Är jag beredd att lyssna på barn?

• möjligheter

Finns ett förfarande som möjliggör för barn och vuxna att dela inflytande och ansvar över beslut?

Finns ett förfarande som möjliggör för barn att delta i beslutsfattande processer? ★

Möjliggör den beslutsfattande processen att barns åsikter och synpunkter beaktas?

Har jag tillgång till olika aktiviteter och metoder som stödjer barn att uttrycka åsikter och synpunkter?

Arbetar jag på ett sätt som möjliggör att barn blir lyssnade till?

• skyldigheter

Är det ett policykrav att barn och vuxna delar inflytande och ansvar över beslut?

Är det ett policykrav att barn ska vara involverade i beslutsfattande processer?

Är det ett policykrav att barns åsikter och synpunkter ska vägas in i beslutsfattande?

Är det ett policykrav att barn ska ges stöd i att uttrycka sina åsikter och sina synpunkter?

Är det ett policykrav att barn ska bli lyssnade till?

Temagrupp barn och ungas referensgrupp för delaktighet

Stärka arbetet för barn och unga genom brukarperspektivet.

- Struktur för regelbundna möten
- Informationsutbyte – aktuella frågor
- Synpunkter på temagruppens handlingsplan mm.
- Inbjudan till arbetsgrupper
- Identifiera områden för samverkan och utveckling utifrån ett brukarperspektiv.

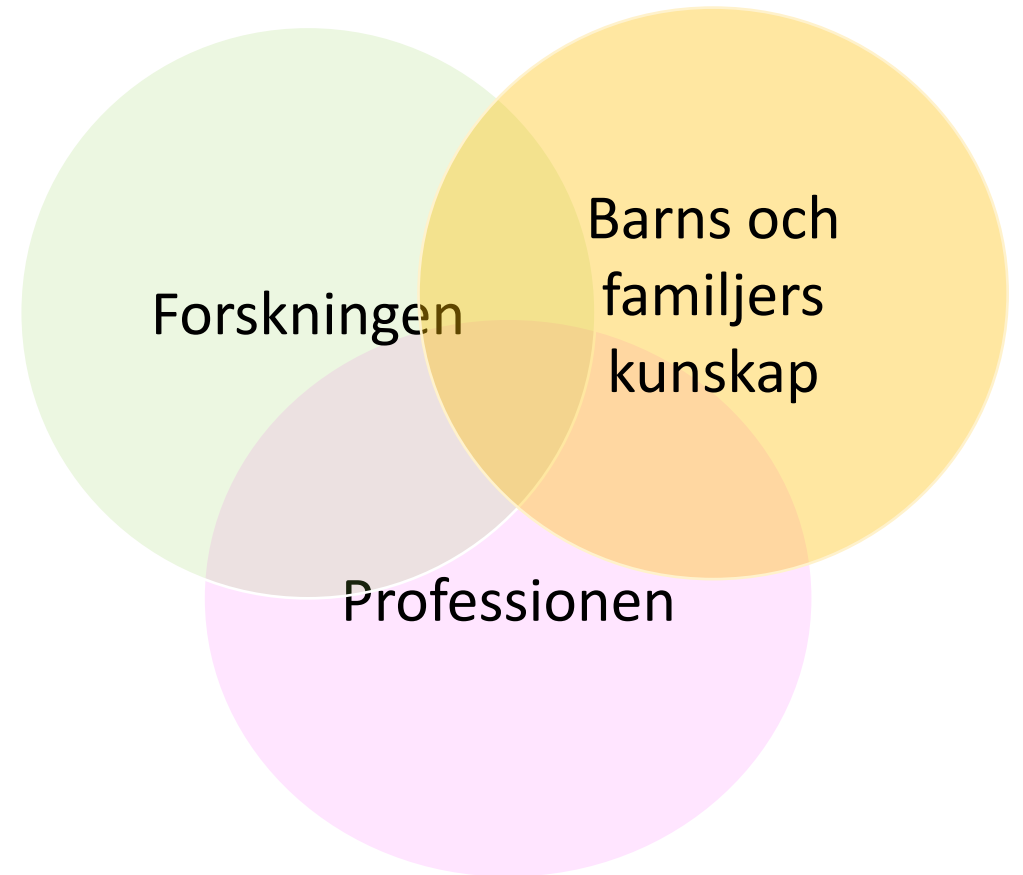
FUB

Autism- och Asbergerföreningen
Barnrättsorganisationen BRIS
NSPH (Nationell Samverkan för Psykisk Hälsa)
Unga rörelsehindrade
Barnrättsorganisationen Maskrosbarn
Barncancercentrum

Evidensbaserad praktik, tre likvärdiga kunskapskällor:

- Hur får vi fatt på brukarkunskap?
- Hur skapar vi reellt brukarinflytande/brukarmakt?

Det behövs bra **metoder, förhållningssätt** och policys men också kunskap om hur **maktstrukturer** och **attityder** och fördomar i samhället och hos oss själva påverkar vårt beteende.

Barnperspektiv, barns perspektiv och barnrättsperspektiv på suicidpreventivt arbete.

”min kompis ville ta livet av sig förra året, hon gick och pratade med någon men de hjälpte inte. Varför?”

”Psykisk ohälsa måste vara något man lär sig om i skolan”

”vuxna måste ta oss på allvar”

“någon som försökt ta sitt liv kan komma och berätta om det”

Barns röster

” Lärarna ska inte ställa frågor hela tiden och inte få panik själva. Jag tycker de ska fråga hur barnet mår max en gång om dagen och bara första månaden, inte varje lektion”

” När en pappa dör tycker jag de i skolan inte ska ha för hårda regler. Jag fick gå ut från klassrummet när jag behövde”

” Jag tycker det är bra att det är fler som har en förälder som har dött, men det är inte så bra att de har dött”

” Jag glömmer min pappa mer och mer och då känns det som jag sviker honom”

[bris-rapport-2022_3_nar-en-foralder-tagit-sitt-liv.pdf](#)

Länkar till mer delaktighet!

Bättre stöd när barn och ungdomar är delaktiga

Lyssna på oss!

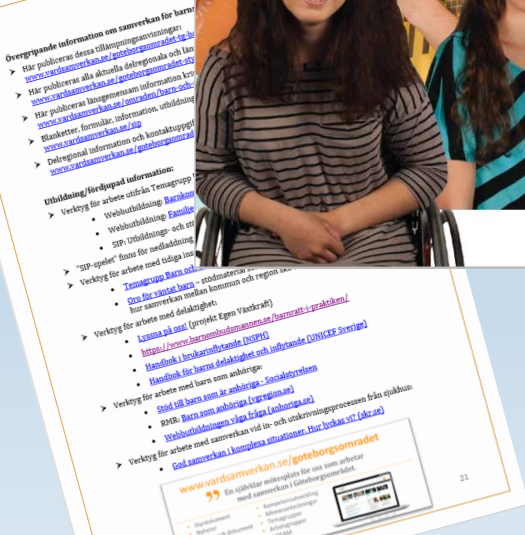
Så här gör du för att
vuxna ska lyssna på dig

unicef
för alla

Socialstyrelsen

5 steg i rätt riktning
– vägledning för människorättsbaserat arbete

VÄSTRA GÖTALANDSREGIONEN

Cecilia Åhl, Jonas Karlsson och Shanti Ingeström

Handbok för barns delaktighet och inflytande

TEORI OCH PRAKTIK FÖR NYFIKNA LÄSARE SOM VILL LÄRA SIG MER OM VÄRDEN AV BARNETS PERSPEKTIV

Bedöma barns mognad för delaktighet

Kunskapsstöd för socialtjänsten, hälso- och sjukvården samt tandvården

☰ Checklista

[Checklista för SIP-processen](#)

☰ Kartläggningsmetoder

[Föreberedelser med andra aktörer](#)

[Nätverkskarta](#)

[... under förberedels...](#)

[... er för delaktighet](#)

[Metoder för delaktighet](#)

[Delaktighet och mötesteknik \(webbutbildningar\)](#)

[Delat beslutsfattande](#)

HANDBOK I BRUKAR-INFLYTANDE

Ett metodstöd från brukarrelsen till dig som vill organisera ett systematiskt arbete för att stärka inflytandet inom vård och omsorg för personer med psykisk ohälsa

NSP*Hi*
Näringslivet Samverkan för Psykisk Hälso- och Sjukvård

Filippa Gagnér Jenetteg
Sara Svensson &
Sonny Wählstedt

Rör inte min keps. Anna PG

Anna Planting-Gyllenbåga Ordkonstnär och författare

Rör inte min keps.
Anna PG - YouTube

Kan ni lyssna på mig

Bensträckare!
Åter 10:00

Delaktighet utifrån barnens perspektiv

Samtal mellan

Johanna Azar från
Maskrosbarn

Annika Lindström från
Autism- och
Asbergerförbundet

SLUTA

Vuxengissa

[vuxen|giss·a]

• Uttryck då vuxna tar sig tolkningsföreträde i barns och ungas liv. När den vuxne tror sig veta bättre om den unges liv än den själv. Situationen kan få allvarliga konsekvenser för den unge.

MASKROS
BARN

Gruppdialog utifrån temat: Delaktighet

Samtalsregler:

- Se till att alla kommer till tals och ta med er ödmjukhet in i samtalen
- Utse en sekreterare som löpande skriver i gruppchatten
- Resultatet av dialogen har deltagarna själva ansvar för att hantera/ta vidare om ni så önskar

Dialogfrågor:

*Hur kan du använda det du har hört idag?
Eller har du några egna tips?*

Hur kan du använda det du har hört idag? Eller har du några egna tips?

Rum 1

- Samtalsmatta används i verksamheterna men också andra typer av samtalsstöd, vilket underlättar för samtal att komma igång. t ex SkolVardag, Stressorer.
- Vid flerfunktionshinder även viktigt att ha individkännedom för att underlätta kommunikationen
- Bilden av barnperspektiv, barnets perspektiv samt barnrättsperspektiv tydliggjorde
- Riktigt små barn - kommunikationen med vårdnadshavare är viktig
- Ibland svårt att få till en samsyn för att alla kommer in från sina håll/sina professioner => desto viktigare att lyssna till brukarens perspektiv och behov
- Viktigt att tänka på att vi kan ha olika mål utifrån våra olika uppdrag men målen måste vara kompatibla - vi måste dock jobba åt samma håll
- Barnet kan vara centralt i samverkan även om inte deltar fysiskt, t ex genom foto, genom att någon deltar som representerar barnet(denne behöver inte alltid vara vårdnadshavare)
- Sällan att barn är med på SIP - frågan är hur möjliggör man delaktighet för barnet vid mötet - finns i dagsläget ingen struktur för det. Det är snarare svårt att få med barnen, inte sällan att det är svårt att få barnet att lämna hemmet
- Erfarenhet i gruppen finns att det är svårt med exvis unga vuxna som deltar i samverkansmöte där det är många deltagare och att den unge hamnar i en konstig situation där alla pratar om hen - maktbalansen blir svår. Delaktighet får inte bli en utsatthet
- Olika behov av SIP i olika verksamheter

Rum 2

Vi i våran grupp tog upp hur viktigt det är att ha fler föräldra-utbildningar när deras barn/unga får en diagnos. Detta bör vara obligatoriskt.

Rum 3 tomt

Rum 4

- Vi har pratat om vikten att inte glömma barn som anhöriga.
- Att våga prata om och med barn om hur man har det hemma och våga lyssna på de svar man får och hjälpa vidare om behov.
- Värdefulla verktyg för oss som arbetar inom BUM är bildstöd och på vissa ställen används också samtalsmatta. Att alltid ge barn och ungdomar möjlighet att ensam få prata med den professionella.
- BRA-samtal är en bra modell att använda vid samtal med barn som anhöriga.
- Viktigt att skapa relation att vara intresserad och se och höra barnet och ungdomen. Visa intresse för ungdomens intresse. Lättare att få ett bra samtal och skapa trovärdighet.
- Hur kan vi använda det vi hört idag? - Vi inom BUM borde ha referensgrupper med barn- och ungdomar för att bättre få in barnet/ungdomens röst. Att inte glömma att relationen är viktigast, lägg ned tid på att skapa denna för att bygga förtroende.

Hur kan du använda det du har hört idag? Eller har du några egna tips?

Rum 5

- Viktigt att fråga barnet själv om hen är intresserad och vill komma på möte.
- Viktigt med barnet i centrum och att detta tydliggörs under möten som rör barnet.
- Komma ihåg att SIP är en process, att alla närvarande är införstådda med syftet av SIP-mötet
- SIP bygger på tillit och viktigt att deltagare är de som känner och har en relation med barnet och inte endast en representant för olika enheter.
- Svårt då det ofta inte är förankrat hos barn och vårdnadshavare att olika representanter kommer att medverka vid mötet. Ställa sig frågan vem eller vilka vill barnet självt ha med sig på ett möte.
- Fråga vem vill barnet/familjen ha med sig på ett SIP-möte och utgå därifrån
- Svårigheter som uppstår när barnet utifrån sina svårigheter inte kan medverka på möte eller har svårt ta till sig informationen på mötet
- Dilemma som uppstår när professionella upplever det svårt att få tillgång till barnet p.g.a. vårdnadshavares agerande
- Och vårdnadshavare utgår från barnets bästa när de motsäger sig kontakt med olika aktörer
- Viktigt att förmedla till vårdnadshavare att alla inblandade har barnets bästa i fokus
- Inte utgå från att barnet inte vill för att det en gång inte velat vara med på t.e.x möten. Fortsätta fråga och när det behövs vara uppsökande

Rum 6

- vi pratar om sip och hur vi kan implementera det i våra verksamheter
- Samt hur vi kan få våra barn och ungdomar delaktiga i SIP:en
- Viktigt! Barnets delaktighet i sip behöver inte innebära att barnet är med på själva mötet.
- Samtal kring vad barnet tycker är viktigt att ta upp på mötet, och vem som återkopplar till barnet vad som bestämdes
- hur skriver vi i SIP:en. vilket språk använder vi.

Rum 7 tomt

Rum 8

Ingen anteckning från rum 8

Hur kan du använda det du har hört idag? Eller har du några egna tips?

Rum 9

Gör vi alltid gott? Att möta barnet individuellt är svårt. Svårt att få tillgång till barnet. Hur får jag barnet att känna tillit och trygghet så att de kan säga vad de känner och tycker i mötet? Svårare i öppenvård än på institution. Målen formulerade efter barnets behov och barnet behöver vara med och äga agendan. Dom ska veta vad mötet och målen ska syfta till. Barnet ska få följa processen. Kan ses i annan miljö istället för ett kontor/mottagning. Lätt att glömma att se barnets behov när tidspressen blir hög. Som LSS utredare ska behovet utredas och de träffar sällan barnet och får bara träffa det vid uppföljning. På delaktighetskalan kan det röra sig allt ifrån en observation till ett samtal. Långt ner på delaktighetskalan i arbetet. Jobbar utifrån IBIC. Utredningsstödet IBIC är uppbyggt på svåra frågor. Handläggaren måste översätta frågorna och det blir svårt i förhållande till funktionsnedsättningen. På vilket sätt kan dagens information hjälpa till att förändra arbetssättet?

Tar med mig att jag får vatten på min kvarn att vi prioriterar rätt 😊 Utbildar i SIP m.m.

Tar med mig att vara förberedd.

1. Påminnelse om att det ska vara på barnet villkor. Ställa frågor under en promenad, gå till ett café, stämma av inför ett möte, allt ifrån lysrör till ingen ögonkontakt. Bättre förberedelser inför samtalet. Autistiska förbundet har bra checklista, damma av och använda igen.
2. Vid uppföljning ställa konkreta tydliga frågor.
3. En kort sammanfattning och spegla det vi sagt och är överens om.
4. En karta över det vi ska prata om innan vi starta.
5. Sign of safety - gör en kartläggning som man gör tillsammans med familjen. Hur tänker vi på tidiga SIP: för att få stöd i samordning.
6. En osynlig "boll" i SIP samordningen. Det gör att vi inväntar till "ärendet" är komplicerat. Vi behöver komma in tidigare med SIP. Innan sjukvården är involverad. Två instanser som behöver mötas och samordna sig. Föreställning om att det behöver vara en stor fråga innan vi samordnar oss.
7. Vi har lång väg kvar för att få med barnets röst. Hur får vi med barnets röst i hela kedjan?
8. Vi behöver stärka professionerna som möter barnen. Där vi faller är hur vi formulerar syftet med varför vi ska ses. Vi glömmer att fråga barnet. Byt perspektiv. Stärk självförtroendet hos personalen som träffar barnen i vardagen. Exempelvis pedagoger, fritidsledare.
9. Hög arbetsbelastning kan göra det lätt att tappa bort barnrättsperspektivet.
10. Använd KATKIT bra material Bildstöd, samtalsstöd. 😊

Hur kan du använda det du har hört idag? Eller har du några egna tips?

Rum 10

- SKOLA: Ta med barnet, vad säger barnet. Hitta sätt att underlätta för barnet att prata. Närvaroteamet i skolan, ha dialog med barnet och vårdnadshavare. Barn som inte kommer till skolan trots anpassningar i skolan. Stödet måste komma till vårdnadshavare för att hjälpa barnet till skolan. Använda SIP processen i samverkan för att hjälpa till med stödet till familjen. Skolformen idag ställer höga krav på barns självständighet. Varför kommer inte barnet till skolan?? Rörigt, svag struktur, vilka förväntningar finns på mig...är frågor barnen har. Svårigheter i sociala sammanhang inte bara i det pedagogiska. Jobba med bildstöd, NPF anpassa miljön generellt. ANPASSA TILL BARN och inte enbart till barn med diagnoser...Vi jämför oss med andra på gott och ont.
- Centrum för fysisk aktivitet: anpassa sin ordinarie verksamhet efter ett tidigare program som var utarbetat till personer med kognitiv funktionsnedsättning, funkar bra för alla.
- Allt beteende har en funktion!
- Kommunicera vårdplaner med barnet även om det enbart gäller anhöriga och föräldrar
- Informera barnen om vårdplaner även om vårdinsatsen inte direkt utan indirekt påverkar barnen
- Åldershierarki!
- Stötta barnet via föräldern...
- Delaktighet utifrån att barnet får information om att vi jobbar med föräldern som skall stötta barnet

Rum 11

- Vad vi tar med oss idag: Bra och användbara tips idag. Vi kan nog nyttja strukturer bättre och vill jobba vidare mer med delaktigheten.
- Bra med praktiska tips om: -delaktighetsnivåer - samtalstekniker - mötestekniker.
- Viktigt med medvetet förhållningssätt om barnet ska vara med på möten eller ej, kräver aktivt arbete med för- och eftermöten om barnet inte ska vara med
- Bra med denna förmiddag för att börja reflektera mer men det är mycket svårare, en utmaning att omsätta i praktiken!
- Bra tankeställare idag - och för att börja göra kan det krävas en omprioritering av tid och kan behöva förankras i högre chefsled, att man får lägga in tid för samtal med barnen och fokusera på rätt sak.
- Utmaning: Den som har närhet och relation till barnet kanske inte är den som har kompetensen.
- Tips: att inventera nätverket - barnet kan uttrycka vem de har förtroende med och vem som kan föra talan.
- Tips: Förberedelse mkt viktigt - för- och eftermöten med barnet.
- Tips: lära känna barnet, leka Ha fokus på barnet vid hembesök, våga lägga tid på att bygga relation och förtroende.
- Tips: Prata med syskon också, ta med deras perspektiv också när man bedömer familjesituationen, kan behöva lära känna även dem för att få med hela bilden.
- Tips: att låta barnet sätta agendan, inte endast vid SIP utan vid andra samtal och möten. Vad vill barnet uppnå med mötet? Det kan vara ett sätt möta barnet/den unges oro och rädsla och lindra ångest. Särskilt viktigt inför möten.
- Direkt fråga. Vill du vara med på mötet? Vem kan företräda dig annars? Skapa trygghet i att komma till tals.
- Utmaning: Många möten är tvingande utifrån vuxnas bedömning av barnets bästa. Svårt att få till ett gott samtal om barnet inte vill medverka men måste.
- Utmaning: SIP kan vara konfliktfyllt. SIP också tvingande för parter som är kallade, finns exempel på att SIP nyttjas för att utkräva svar, kringgå remissgång, påverka beslut etc.
- Tips: Vi behöver fler verktyg och olika mötesformer för att etablera ett gott och förtroendefullt samtal professionella aktörer emellan. Ofta för att förstå och lära sig om varandras förutsättningar och bedömningar. Samverkan på strukturell nivå och personlig relation.
- Tips: Lyft in frågor om arbetssätt till Lokal Samverkansgrupp BoU i just ditt geografiska område.

Hur kan du använda det du har hört idag? Eller har du några egna tips?

Rum 12

- Vi har pratat om att man behöver omformulera det man säger, så att t ex barnet inte känner sig som ett problem.
- Många barn vill vara tillmötesgående, det är viktigt att ställa öppna frågor.
- Arbeta med smarta mål, ha delmål för att ta sig en liten bit åt rätt håll.
- Mapping "Signs of safety" ett förhållningssätt på 12 punkter.
- Att man behöver anpassa språket, så att barnet förstår. TIPS att arbeta efter LÖSA (en utbildning i tre steg).
- Viktigt att tänka in barnets delaktighet, barnet ska bjudas in. Kanske inte behöver vara med under mötet, ha förmöte med barnet.
- Ofta behöver man "jobba" med föräldrarna, vilket gör att man "tappar" barnet
- Man vill väl och ha delaktighet, men vad är barnets förväntningar? Har vi gjort det begripligt för dem?
- Västermodellen

Rum 13

Per som kallas Pelle berättar om sin viktiga verksamhet som verkligen ger barn möjlighet att vara delaktiga.

Rum 14

Använda det första materialet på APT (rektor förskola) maktperspektivet pedagog-vårdnadshavare-barn

Ibland är det så att vi lämnar över viktiga frågor till professioner eller personer som inte känner barnet. Istället för att den personen som har relationen lyssnar och vågar visa att man själv lyssnar. Kan vi öka tilltron till den egna kompetensen. Ett sätt är att barnhälsan arbetat stärker pedagoger med handledning för att kunna möta barnens behov, istället för att psykologen träffar barnet.

Tips, att utse vem i arbetsgruppen som ansvarar för barnets röst i sammanhanget. Att få testa att sätta sig in i barnets situation.

Mycket fokus på föräldrars behov, särskilt vid en funktionsvariation. Man tänker på att föräldrarna ska lyckas i sitt föräldraskap vilket också är viktigt, men lätt att tappa barnets behov.

Klokt att ha med en person i privata nätverket som kan stötta personer med kognitiv nedsättning. En person som finns med i vardagen och kan hjälpa till att bära information men inte tar över de professionellas roll.

Använda sig av handdockor och sagor vid svårare samtal. Delaktighet genom att relatera till sin egna upplevelse.

Hur hantera föräldrar som inte är delaktiga i samhället utifrån språk, kultur: ge föräldrar möjlighet till makt över sitt eget föräldraskap och bli delaktiga som ett led i att göra barnen delaktiga.

Öka kunskapen om vikten av tillit, makt makt mellan barn-vh-pedagoger m fl. Erfarenheter.

Bildstöd (widget) kopplat till delaktighet i SIP-processen utifrån vad som är viktigt för dig men också det här händer nu, det här kommer hända sen..

Tyngdpunkt på vad är viktigt för huvudpersonen, inte verksamheten. Viktig del i SIP-utbildningarna. Kanske är ett fritidsintresse eller att få ha vänner, inte det som skolan och andra tänker kring betyg mm primärt.

Tips, låta ett barn beskriva känslor när de inte med. Kan leda till att man hanterar mötet kring ett barn med stor problematik, som i förarbetet uttrycker och beskriver en stark känsla av rädsla kring upplevda händelser kring våld, mm med andra ögon.

Pedagogiska knep för delaktighet, en nalle som representant på mötet (kan få info innan men också lämna info efteråt) nalle på en stol, blomma - foto på barnet, i blomman eller på bordet.

Vi vill poängtera vikten av att det är familjens möte. VH delaktighet och samtycke är ju förutsättningen för SIP, tappas bort lite nu. Vi resonerade nog att det inte var verksamheternas syfte som var i fokus utan barnets behov genom vh.

Menti-fråga: Utifrån dagens konferens – Vad kan du göra för att stärka barns delaktighet?

Fråga barnet Vad är viktigt för dig?

Bygga en relation

Fler referensgrupper med barn och unga i
våra verksamheter

Förmöten inför större möten

Förklara för barnet vad mötet syftar till

Anpassa kommunikationen utifrån barnets
förmåga

Lyssna

Att syftet är utformat utifrån
huvudpersonens behov och önskning

Fortsätta utbilda och prata om att SIP är
individens plan, inte verksamheternas.
Vad är viktigt för dig.

Viktigt att höra vad den enskilde vill!
Oavsett hur gammalt barnet är.

Att använda bildstöd och dockor i samtal

Våga vara "den där personen" som
uppmärksammar, GER TID, gör det där
lilla extra i relationsskapet

Fråga och lyssna, återkoppla

Menti-fråga: Utifrån dagens konferens – Vad kan du göra för att stärka barns delaktighet?

Skapa strukturer för hur information skall delges barn.

Oftare träffa barnet, även inom föräldrastödsprogram.

Prata om prioriteringen medarbetare emellan och mellan chefer att få lägga tid på att bygga relationer med barnen.

Anpassa delaktighet, information, utifrån barns ålder och mognad.

Våga låta barnet berätta och våga fråga... tro inte att det är detsamma som att barnet bestämmer

Utveckla arbetet med samtalsverktyg, t ex tejpning.

Lyssna

Lyfta in frågor om delaktighet i Lokal Samverkansgrupp Barn och unga

Prata om barns delaktighet även på ledningsnivå

Förbereda sig noga innan mötet med barnet så att kan förklara för barnet vad syftet är. Att barnen får lägga agendan.

Tänk igenom vad barnets kompetens bäst kan bidra med i processen, förbereda mötet.

Menti-fråga: Utifrån dagens konferens – Vad kan du göra för att stärka barns delaktighet?

Lyssna, inhämta barnets röst och tydliggöra vad barnet kan vara med och påverka och inte.

Prova samtalsmatta med de mindre barnen, vi använder idag meny/agenda.

Att ständigt påminna varandra om barnets behov, som vid små barn är än viktigare att inte glömma bort eftersom barnet inte kan förmedla genom egen röst.

Lära oss mer om olika typer av möten, allt är inte SIP

Använda LÖSA

Utgå från barnets perspektiv. Ställa frågor och vid behov använda olika typer av kommunikationssätt.

Vända dig till barnet med din fråga. Respekt och empati.

Dokumentera på ett lätt och förståeligt sätt och se till att återkoppla och informera till barnet vad man kommit fram till.

Spridningskonferenser för tillämpningsanvisningarna!

Avsnitt 1: Ledningsstruktur för samverkan

13 maj 2022

Avsnitt 2: Tidiga insatser

7 oktober 2022

Avsnitt 3: Delaktighet

31 mars och 12 maj 2023

Avsnitt 4: Barn och unga placerade i samhällsvård

26 oktober 2023

Hemsida för tillämpningsanvisningarna!

Vår hemsida för all information och material om dessa Tillämpningsanvisningar:

[Tillämpningsanvisningar om samverkan för barns och ungas hälsa - Samverkan i Göteborgsområdet \(vardsamverkan.se\)](https://www.vardsamverkan.se/goteborgsomradet)

- Dokumentation och inbjudningar för Temagruppens spridningskonferens-serie.
- Inspelad Release från publiceringen av tillämpningsanvisningarna den 10 dec 2021.
- Dagens presentation inklusive dokumentation från dagen kommer att publiceras på denna sida!

Tack för idag!

Håll utkik på hemsidan efter inbjudan till
nästkommade spridningskonferenser.
Varmt välkomna!

Läs, använd och sprid
Tillämpningsanvisningarna!

Lena.Ekeroth@vgregion.se

Frida.Palm@vgregion.se

www.vardsamverkan.se/goteborgsomradet-tg-barnochunga